

مقاومت به داروهای ضد میکروبی؛ یک تهدید جهانی

اگرچه مصرف بی‌رویه انواع دارو یکی از مشکلات نظام سلامت در ایران است، اما به نظر می‌رسد مصرف زیاد آنتی‌بیوتیک کم‌کم به یک معضل جهانی تبدیل می‌شود.

همشهری آنلاین- سپیده سمائی: اگرچه مصرف بی‌رویه انواع دارو یکی از مشکلات نظام سلامت در ایران است، اما به نظر می‌رسد مصرف زیاد آنتی‌بیوتیک کم‌کم به یک معضل جهانی تبدیل می‌شود.

171#؛ مقابله با مقاومت دارویی؛ اگر امروز اقدامی نکنیم فردا درمانی وجود ندارد.؛ شعارى که امسال سازمان بهداشت جهانی به مناسبت روز جهانی بهداشت (7 آوریل / 18 فروردین) برگزیده است، به خوبی گویای اهمیت مساله‌ای به نام مقاومت به داروهای ضد میکروبی است که به یک تهدید جهانی بدل شده است.

دکتر بهنام ثبوتی عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران در گفتگو با مهر با بیان اینکه استفاده از آنتی بیوتیکها روز به روز در حال افزایش است، می‌گوید: مقاومت دارویی به علت مصرف خودسرانه و تجویز آنتی‌بیوتیک بدون نسخه ایجاد می‌شود. به گفته این متخصص، مقاومت آنتی‌بیوتیکی زمانی اتفاق می‌افتد که میکروب با مکانیسم‌های متعدد، تاثیر داروی مورد مصرف را کاهش می‌دهد و در نتیجه درمان کامل اتفاق نمی‌افتد.

تجویز نادرست، دوز نامناسب، مصرف خودسرانه از جمله عوامل تاثیرگذار در مصرف زیاد آنتی‌بیوتیک در ایران است. البته این مصرف نادرست که بسیاری از متخصصان آن را 171#؛ مصرف بی‌رویه دارو؛ در ایران می‌خوانند، مختص آنتی‌بیوتیک نیست. در این میان مدیرکل نظارت بر دارو و مواد مخدر سازمان غذا و داروی وزارت بهداشت، مصرف دارو در کشور را 171#؛ غیر منطقی؛ می‌داند نه بی‌رویه: 171#؛ در ایران دارو زیاد مصرف نمی‌شود بلکه بد مصرف می‌شود. به طوری که گروهی از داروها مانند کورتنها، مسکن‌ها و آنتی بیوتیک‌ها به صورت زیاد مصرف می‌شوند و گروه دیگری از داروها مانند داروهای دیابت، داروهای قلب و عروق، فشار خون، چربی خون، اعصاب و روان و ... با وجود تجویز پزشک مصرف نمی‌شوند و در این زمینه با مشکل جدی روبرو خواهیم بود؛ چرا که این بیماران با مصرف نکردن داروهایشان سبب می‌شوند تا بیماری آنها به مراحل حاد و خطرناک برسد و هزینه‌های زیادی را به بیمار و نظام سلامت تحمیل کند.؛

دکتر محمدرضا شانه ساز، با بیان این مطلب به ایسنا می‌گوید: در درجه اول مردم باید بدانند که داروهای تجویزی پزشک را درست مصرف کنند و نباید آنها را قطع کنند. همچنین لازم است از مصرف خودسرانه مسکن‌ها، آنتی بیوتیک‌ها و کورتنها خودداری کنند.

صدرنشینان عرصه مصرف

دگزامتازون تزریقی، قرص سرماخوردگی بزرگسالان، استامینوفن و آموکسی‌سیلین 4 دارویی هستند که در صدر جدول پرمصرف‌ترین و البته پرتجویزترین داروها در ایران جای دارند. اما این آنتی‌بیوتیک‌ها هستند که از نظر ریالی لقب بالاترین داروهای تجویزی کشور را به خود اختصاص می‌دهند. به گونه‌ای که به گفته دکتر شانه‌ساز از میان 10 داروی اول کشور چهار مورد از آنها آنتی بیوتیک است. مدیرکل نظارت بر دارو و مواد مخدر سازمان غذا و دارو ساز مصرف بی‌رویه آنتی بیوتیک‌ها را از نگرانی‌های اصلی در زمینه مصرف دارو عنوان می‌کند و می‌گوید: 50 درصد نسخ تجویزی پزشکان دارای آنتی بیوتیک است که با توجه به وضعیت بهداشت عمومی کشور، این میزان مصرف آنتی بیوتیک رقم بالایی است؛ هر چند که استنادی در این زمینه در دنیا وجود ندارد. از طرف دیگر داروخانه‌ها با اصرار بیماران برای دریافت آنتی بیوتیک مواجهند.

نتایج این تجویز زیاد پزشکان و اصرار مردم به دریافت آنتی‌بیوتیک، چیزی نیست جز مقاومت باکتری‌ها و ویروس‌ها به داروهای موجود: در طولانی مدت باکتری‌ها و ویروس‌ها نسبت به این داروها مقاوم می‌شوند و به دنبال تغییر ژنوم باکتری‌ها، داروهای موجود نمی‌توانند در درمان بیماری‌ها موثر شوند. بر این اساس به ناچار باید سال به سال آنتی بیوتیک‌های جدید به کار گرفته شوند؛ به طوری که بسیاری از بیماری‌های عفونی ساده که چند سال گذشته با پنی سیلین درمان می‌شدند امروزه حتی با آنتی بیوتیک‌های گران قیمت نیز از میان نمی‌روند.

این‌گونه است که این نگرانی به وجود می‌آید که اگر این روند ادامه یابد در چند سال آینده برای بسیاری از بیماری‌های عفونی در سطح دنیا دارویی وجود نخواهد داشت.

فردا دیر است

171#؛ اگر امروز اقدامی نکنیم فردا درمانی وجود ندارد.؛ این بخش از شعار سازمان جهانی بهداشت، دقیقاً ناظر بر همین نگرانی است. اما چه می‌توان کرد؟

رعایت استانداردهای بین‌المللی، آموزش همگانی مردم، فرهنگ سازی در جامعه، برگزاری دوره های آموزش مداوم و بازآموزی برای پزشکان و پرستاران از جمله اقداماتی است که می‌تواند به کاهش مصرف بی‌رویه دارو در ایران منجر شود. کنترل نسخه‌های پزشکان نیز از جمله مواردی است که در دستور کار وزارت بهداشت قرار دارد. دکتر شانه‌ساز در این زمینه می‌گوید: #171;تا پایان سال 88 حدود 289 میلیون نسخه پزشک در کشور بررسی شد که در منطقه رقم بالایی است. این موضوع نشان دهنده نظارت بر موضوع مصرف دارو در کشور است. بازخورد بررسی نسخ پزشکان نیز برای پزشکان ارسال می‌شود.؛" با انجام این اقدامات، امید می‌رود که در آینده مصرف انواع داروها از جمله آنتی‌بیوتیک‌ها، از روند منطقی‌تری برخوردار باشد.